

КЪМР-ни БАШЧЫСЫ

Казбек КОКОВ:

Санкцияланы кезиунде баш борчларыбыз – экономиканы тутхучлугъун сакълауду, адамларыбызны къолайлыкъларын изилендириуду

Казбек Кокков КЪМР-ни Парламентинде депутатла бла тубешгенди эмда 2021 жылны эсеплерини эмда санкцияланы болумунда 2022 жылгъа бла жуукъ кезиулге салынган баш борчланы юсеринден доклад этгенди. Аны толусунлай басмайбыз.

Хурметли депутатла! Бююн бизни Парламентде тубешуюбоюню сылтау къыйын болум бла, битеу дуняда эмда къыралыбызда бола турган магъаналы тарых эмда политика ишле бла байламлыды.

Арт жыллада Россейни эмда Президентибиз Владимир Баргъан нацизмни жолун кесюу, къыралыбызны чеклерине жуукълашхан уруш къоркъууну кетериу жаны бла арым-талмай къорешгенерине биз барыбыз да шагъатбыз. Донбассда халны жаланда мамыр, политика амалла бла тюзетирге итингенлерин керюп турабыз.

Алай, жарсыуыгъа, бизни эшитмегендиле. Энди ачыкъ болгъанды шендою украинлы башчылары мамыр жол бла барырга сыймегендиле. Аны къой, ала, Американы Бирлешген Штатларына бла запад къыраллагъа басынып, аскер кючю хайырланьырга къыстау хазырлангандыла. Алагъа жакъ басып тургъан запад къыралла бююн да Киевни властьлары къанлы къазауатдан алгъа болурдан, Донецк эмда Луганск халкъ республикалада жашагъанлары къоруулаудан, Россейни кесини да къоркъуусулгъун ышангъылы жалчыгъудан башха амалы къалмагъанды.

Ма ол затланы эсге алып ону чыгарганды бизни Президентибиз Владимир Владимирович Путин Украинаны демилитаризациялауду эмда денацификациялауду жаны бла энчи аскер операцияны бардырыгъа деп. Биз ол онугъа эмда Россейни Сауатланган кючлерини Россейни Башчысы салгъан борчланы толтуруу жаны бла мадарларына ырызбыз.

Запад къыралла, урушха юсюргенлери бла къалмай, башха сауутну да сайлагъандыла – экономика эмда финансла санкцияланы. Андан сора да, бизни къыралыбызгъа къажуу бир заманда да болмагъанча уллу информа-

Казбек Кокков и другие члены КЪМР.

ция уруш да ачылганды. Болсада алыны экономика-рызы терк окуна тунчукду-рур умутлары юзюлгендиле. Санкцияла социал сфераны бла экономиканы оярыкъдыла деп, къоркъутуп, жамауаты-бызда айырыллыкъ къуаргъа къорешгенлеринден да хайыр чыкъмады. Аны къой, халкъыбыз бююн бек бирикгенди. Бек башы – анга къажуу къорешгендиле, аны жашаууна келгенде, салгъанлагъа халкъыбыз къаты жуауп берирге хазырыды.

Алай болумлада жамауатха власть органлары ишлерини, экономикада керти болумну юсюнден заманында эмда толу халар билдириуню, жамауат бла байламлыкъ къуаруу магъанасы уллуду. Парламентни депутатлары бу ишни эзегидиле. Аны эсге алып, бизни аллыгъызда 2021 жылны эсеплерини эмда санкцияланы болумунда 2022 жылгъа бла жуукъ кезиулге салынган баш борчланы юсеринден доклад этиуню ма аны ючюн тийишли кергенме.

Бизни къыралыбызгъа къажуу санкцияла биринчи керти кийирилмегенлерин барыбыз да билебиз. Алай биз не къыйын болумдан да бет жарыкълы къутулгъанбыз. Жангы сынауладан даражабызны тюзюрмей этеригибизге да бир ишеклик жокъду. Бююндо шендо, коронавирус инфекцияны жайылууу бла байламлы кийирилген къаты мадарлары кезиунде тутхучу айынуу жалчыгъу жаны бла уллу сынау жыйышдырган заманда, анга тошюнопме.

Алгъа барыуубузу селейтмегенибизге республиканы 2021 жылда социал-экономика айынууну керюмдюлерни шагъатлыкъ этдиле. Битеулю регион продукт жылны эсеплерине керте, 200 миллиард сомдан биринчи керте озгъанды эмда толу болмагъанча уллу информа-

жетгенди неда, 2020 жыл бла тенгледиргенде, 102,6 процент болгъанды.

Кесибизде чыгарылган продукцияны ташылган ёлчечи, промышленностьда тамамланган ишлени бла жумушланы ёлчечи 54 миллиард сомдан атлагъанды. Агропромышленность комплексе да биз бийик жетишмлеге жетгенбиз. Эл миок продукцияны ёлчечи шендою къоркъуу багъала бла 68,8 миллиард сомгъа жетгенди, неда, 2020 жыл бла тенгледиргенде, 110 процентни тутады.

Туризм терк атламла бла айныды. Туристлени саны биринчи керте миллиондан озтолуп халар билдириуню, жамауат бла байламлыкъ къуаруу магъанасы уллуду. Парламентни депутатлары бу ишни эзегидиле. Аны эсге алып, бизни аллыгъызда 2021 жылны эсеплерини эмда санкцияланы болумунда 2022 жылгъа бла жуукъ кезиулге салынган баш борчланы юсеринден доклад этиуню ма аны ючюн тийишли кергенме.

Бизни къыралыбызгъа къажуу санкцияла биринчи керти кийирилмегенлерин барыбыз да билебиз. Алай биз не къыйын болумдан да бет жарыкълы къутулгъанбыз. Жангы сынауладан даражабызны тюзюрмей этеригибизге да бир ишеклик жокъду. Бююндо шендо, коронавирус инфекцияны жайылууу бла байламлы кийирилген къаты мадарлары кезиунде тутхучу айынуу жалчыгъу жаны бла уллу сынау жыйышдырган заманда, анга тошюнопме.

Алгъа барыуубузу селейтмегенибизге республиканы 2021 жылда социал-экономика айынууну керюмдюлерни шагъатлыкъ этдиле. Битеулю регион продукт жылны эсеплерине керте, 200 миллиард сомдан биринчи керте озгъанды эмда толу болмагъанча уллу информа-

ге толтурулгъанды. Халкъгъа хакъ бла 36,7 миллиард сом багъасы жумуш этилгенди. Ол а 2020 жылны этилемини 120 процентин тутады.

Мен туура этген тарихле барысы да бизни бюджетибизни къурайдыла. Ала да, дагъыда кеп башха шартла да бюджет системабизны артыкъ уллу башхалыкъ болмай сакъларгъа онг бергендиле. Республиканы бюджет 2021 жылны эсеплерине керте 51,9 миллиард сомгъа жетгенди. Ол а 2020 жылдан эсе 1,1 миллиард сомгъа асламды. Магъаналы шарт – налогдан бла аладан тышында тюзген фойдала 1,7 миллиард сомгъа кёбейгендиле, ёсюулерни 113 процент болгъанды. Сёз гитче эмда орта бизнесден жыйылган налогланы юсеринден барады.

Гитче эм орта бизнесге болушурукъбуз, аны келлендирик-биз, ауанадан чыгарыкъбыз деп, биз сизни бла бир керте айтып кыймагъанбыз. Ма энди ол бириккен ишбизни хайырын кёрдюк. Анга уа, айхай да, бююнлюкде Къабарты-Малкъарны бюджетине налогла тюзюнуу жалчыгъан предпрятяла да къошумчулукъ этгендиле. Саулай алгъанда, кеси фойдаларыбыз 13,7 миллиард сомдан биринчи керте озгъандыла. Республикалы бюджетни къоранчлары да 50,2 миллиард сом болгъандыла.

Къыйын чырмаулагъа да къарамай, биз кредит борчу-бузуну да заманында телел-гъанбыз, республиканы къы-бир ёнкючюнд да 360 миллион сомгъа азайтырга къолубуздан келгенди. Тенгледирдири ючюн: биз 1921 жылда къырал борчуну жабаргъа 13 миллион сом жойгъанбыз. Мындан 3-4 жыл алгъа уа ол жумушха 400 миллион сом чаклы къората эдик. Алгъан ахча, биз бююн алгъан фойдала да бизге социал жумушларыбызны бююн тынгылы толтурургъа онг бергендиле. Бек башы уа

– биз ма алай къыстырыкъ бла тубегенбиз ковид жайылгъан кезиуге. Аны хайырындан врачлагъа, медицина ишчилеге болушгъанбыз, коронавирус инфекциядан ауругъанлары дарманла эмда ырыскы-техника керекле бла жалчыталгъанбыз.

Бюджетни къолайлыкъны кетюруу бизге социал жумушланы тамамлауду керекле ырыскы ёлжюрге онг бергенди. Социал политикада магъаналы атламладан бирине 2021 жылны 1 августундан башлап бюджет сферада ишленгенли хакъларын 10 процентге кетюруу саналады. Анга бюджетден 504,5 миллион сом ёлюнгенди. Саулай алгъанда, жылны эсеплерине керте республикада орталыкъ иш хакъланы ёлчечи 31 679 сомгъа жетгенди эмда 2020 жылдан эсе 4,9 процентге кеп болгъанды.

Бек магъаналысы уа – халкъны фойдасы хар адамгъа тергегенде 22 016 сомдан 25 824 сомгъа дерти кёбейгенди. Аны бла бирге халкъны керти фойдасыны ёсюу 109,3 процентни тутанды. Ол а къыралда бек бийик керюмдюледен бириди. Жарлылары саны 24,2 процентден 18,2 процентге дерти тюзгенди. Ол да субъ-ектлени араларында бек иги керюмдюледен бириди. Анга уа иш хакъланы кетюрулгенли эмда социал болушлукъну бир заманда да болмагъанча кыйыматлы мадарлары себеплик этгендиле. Бек игиси уа – болушлукъ керти окуна ол керекли адамлагъа этилгенди.

Халкъны битеу къауумларына социал болушлукъ этилирине къайгырылгъанды. Жылны ичинде пенсиялагъа регион къошакъла этилгендиле. Анга битеу да 2 миллиард 55 миллион сом къоратылгъанды. Сабиллери болгъан юйор-леге къырал пособияланы бир системасына керте тюзюнуу тизмесине 119,5 мингден артыкъ юйор киргенди, аланы 169 минг сабий алгъанды. Ол жумушлагъа 9 миллиард 100 миллион сом ёлюнгенди.

Федерал эм регион норматив-право актлада кергюзюлген башха ахча болушлукъ да этилгенди, ол санда бир керте эмда ай сайын берилиучю ахча теленгендиле тургъанды. 2021 жылгъа салынган магъаналы борчладан бири иш бла жалчыгъууну игилендириу эди. Ол жаны бла кеп иш этилгенли белгилемей жарамас. Эсепде тургъан ишисилени саны 2021 жылны ал кезиунден эсе 6,7 керте азайгъанды. Эсепте алынган ишисилени ёлчечи жылны башында 16,7 процентден 2,5 процентге дерти тюзгенди.

Баргъаны 2-чи бетдеди.

Муниципал сагъат

Этишген келишимлени – артха къалмай тамамларгъа

Къабарты-Малкъарны Башчысы Казбек Кокков районланы бла шахар округланы администрацияларыны башчылары бла кенеш бардыргъанды. Аны ишине КЪМР-ни Правительствоосуну Председатели Мусукуланы Алий, КЪМР-ни Башчысыны Администрациясыны таматасы Мухамед Кодзоков да къатышхандыла. Жыйылууда миллет проектлени бла федерал программаланы регионну жеринде толтуруу не халда болгъанына къралгъанды. Аны юсюнден билдириу бла республиканы премьер-министри Мусукуланы Алий селешгенди. Ол айтханга керте, бусагъатда 173 муниципал келишим къабыл этилгенди, ол а 97,2 процентни тутады. Бу иш андан арты бардырылады, келишимле бергитиу жаны бла чырмаула жокъдула. Бююнлюкде 337,4 миллион сом (43,6 процент) хайырланьылгъанды. Бытырны бу кезиуню бла тенгледиргенде,

ахчаны хайырланыу 21,6 процентге ёсгенди.

Билим берюу учрежденияларыны башчылары бла кенеш бардыргъанды. Аны ишине КЪМР-ни Правительствоосуну Председатели Мусукуланы Алий, КЪМР-ни Башчысыны Администрациясыны таматасы Мухамед Кодзоков да къатышхандыла. Жыйылууда миллет проектлени бла федерал программаланы регионну жеринде толтуруу не халда болгъанына къралгъанды. Аны юсюнден билдириу бла республиканы премьер-министри Мусукуланы Алий селешгенди. Ол айтханга керте, бусагъатда 173 муниципал келишим къабыл этилгенди, ол а 97,2 процентни тутады. Бу иш андан арты бардырылады, келишимле бергитиу жаны бла чырмаула жокъдула. Бююнлюкде 337,4 миллион сом (43,6 процент) хайырланьылгъанды. Бытырны бу кезиуню бла тенгледиргенде,

ахчаны хайырланыу 21,6 процентге ёсгенди. Билим берюу учрежденияларыны башчылары бла кенеш бардыргъанды. Аны ишине КЪМР-ни Правительствоосуну Председатели Мусукуланы Алий, КЪМР-ни Башчысыны Администрациясыны таматасы Мухамед Кодзоков да къатышхандыла. Жыйылууда миллет проектлени бла федерал программаланы регионну жеринде толтуруу не халда болгъанына къралгъанды. Аны юсюнден билдириу бла республиканы премьер-министри Мусукуланы Алий селешгенди. Ол айтханга керте, бусагъатда 173 муниципал келишим къабыл этилгенди, ол а 97,2 процентни тутады. Бу иш андан арты бардырылады, келишимле бергитиу жаны бла чырмаула жокъдула. Бююнлюкде 337,4 миллион сом (43,6 процент) хайырланьылгъанды. Бытырны бу кезиуню бла тенгледиргенде,

КЪМР-ни Башчысыны бла Правительствоосуну пресс-службасы.

Мадар

Жаш тёлую иш бла жалчыгъууну къайгысын керте

РФ-ни Экономиканы айнытуу министерствосу билдиргенге керте, 2030 жылгъа Шимал-Кавказ федерал округда энчи орта билим берген учрежденияланы бошагъан студентлеге 45 минг жангы ишчи жер къурайлыкъды. Аны юсюнден бу кюнледе РФ-ни Билим берюу министерствосу, СКФО-ну регионлары эм Кавказ.РФ биригиду да къатышып, Ставропольда бардырылган стратегиялы сессияда РФ-ни Экономиканы айнытуу министерствосуну социал ёлюмю анытнуу департаментини таматасы Святослав Сорокин айтханды, деп билдиргендиле республиканы онуучусуну пресс-службасында.

«СКФО-да профессионал кадрланы хазырлау соругъа бююндо бек уллу эс бурургъа керекди. Бир жаны бла къарагъанда, округ терк айныган регионду, мында аслам халда инвестиция проектле тамамланадыла, ала жашауда барлыдырыла тийишли специалтистлени кереклиси да баямды. Болсада СКФО-ну Россейни бирси регионларында башхалыгы барды-мында иги кесек инвестициялы амалла келдиле, адам саны да ёсе барады, жаш тёлую энчи орта билим алыргъа итинеди. Биз этген тергюлеге керте, 2030 жылгъа СКФО-ну регионларында онбеш жылдан тебиреп, жыйырма жылгъа дерти болгъан жаш тёлую саны биргеу да 160 мингге кёбейирикди. Ол шартны эсге алсакъ, бизге бек аздан энчи орта билим алгъанлагъа 45 минг жангы ишчи жерле къуаргъа керекди», - дегенди Святослав Сорокин.

РФ-ни Билим берюу министерствосунда да белгилендиле шендо энчи орта билим алгъанлагъа уллу эс бурулуп тургъанын. «Школчуланы асламысы энчи орта билим алыргъа сөөдиле. Иш беричюле уа алай усталыкълары болгъанлыгы изелдиле, аланы хар не бла да жалчыгъуу итинедиле, тийишли онгла къурайдыла. Жаш тёлую энчи орта билим берюу системагъа къайгырыу-ол битеу бизни барыбызны да борчубузду эм жууалылыгъыбызды. Энди биз жорукъланы, къаллай борчла тургъанларыны юсюнден келиширге керекбиз. Жетишим болдуруу ючюн, арым-талмай къадалып ишлесек, керюмдюлерибиз боллукъдула», - дегенди РФ-ни Билим берюу министерствосуну департаментини таматасы Виктор Неумывакин.

Шимал Осетия-Аланияны, Ингушетияны, Чечени, Дагъыстанны, Ставрополь крайны, Къабарты-Малкъар эм Къарачай-Черкес республикаланы эм сейирлери болгъан башха организациаланы келечилери ишчи къауумлы стратегиялы сессиялада кадрла бла байламлы соруулары, инвестиция проектлени тийишли специалистле бла жалчыгъууну эм башха сорууларыны сюзгендиле. Сессияланы кезилеринде ары къатышхана СКФО-да энчи орта билим берюу учрежденияланы айнытуу программаларын белгилегендиле. Регионла кергюзген онула «профессионалитет» деген программаны мурдорун жарашдырырга онг берликди.

Бизни корр.

Маданият

Кавказда солуюу сайлагъанла кёбейдиле

«Кавказ.РФ» акционер обществуно пресс-службасы билдиргенге керте, жаз башы башланганлы кавказ регионлада солуюу сайлагъанлары саны иги да аслам болгъанды. Алай бла май айдагы солуюу кюнледе регионда 28 минг турист заманларын зауукълу ётдюрюп кетгендиле.

Аланы асламы, 20 мингден артыгы, Минги тауну тийресин сайлагъан эдиле. Ол былтырдан азыракъ болса да, пандемияны аллындагы кезиунде а асламды. Кюнню халы артыкъ аламан болмагъанлыкъгъа, лыжалада бла сноуборда учуу анда бю-

юнлюкде да тохтамагъанды. «Архызыны» сайлагъанлары саны уа 7 мингден атлапанды. Туристле анда джилпинге, таулагъа жаяу барыуу, атлада айлануу гъа аслам э белгендиле. Юйор бла солурча онгла мында болмагъанча иги къурайдыла. Сабий клубла, лагерялы, студияла ишлерин тири бардырып, келгенден ыспас тапхандыла.

«Ведучиге» уа адамла бир-эки кюннеге барырга сыйгенлери ачыкланганды. Турист къууумла Чечени башха жерлерин да жаратдыла.

ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат.

Газетни биринчи бетинден ахырына дерти окъуйма

«Заман» газетде кеп затланы юсюнден жазылады. Республикада, къыралда болушлукъ башлап промышленность, къурулуш, эл миок, окъуу маданият, спорт, тау туризм, табийгъатны хали эм кеп башха затла аны бетлеринде жер табадыла. Аланы

да ариу суратла ашыра. Андан сора да, газетде белгили адамла кеслерини оюмларын окъуучулагъа билдиредиле. Дагъыда кимге да мында сагъышларын, кергенин, кёлюндегин жазаргъа амал барды. Газетни жарагъан бетлерин-

де адам кесине хар кюнде керекли тюз, тынгылы халар алыргъа боллукъду. Аны бла бирге окъуучулагъа тынчылыкъгъа темала тап тизилип турадыла. Аны себепли бу толу багъалы газетни биринчи бетинден башлап ахырына дерти кёлзлеринги айырмай окъуйса.

Барындан да бег а тарыхыбызны аламан жазыучуларыбызны, поэтлерибизни, суратчыларыбызны, алимлерибизни, къуллукъчуларыбызны, врачларыбызны, спортчуларыбызны эм башха жашларыбызны, къызларыбызны юсеринден статьялары бек сыйоп окъуйбуз. Аланы жашаулары, чыгармалары, ишлери, жигитликлери учундурады, таукеллик

эм къаруу береди бизге. Аны тилини, адетлени, адабиятны, маданиятыны юсюнден оюмла уа бу кезиунде артыкъда керекли затладыла, бююндо жаш тёлую. Быллай темала газетни бетлеринде хаман энчи жерни алса ала иги боллукъ сунама. Дагъыда газетни бетинде бусагъатда ана тилин окъутууну халин, бююндо шахарлада, билдирге сөөбиз. Жарсыуула, малкъар тилде бир-бир сөзле ахырда унутулуп неда унутула баргъанлары ючюн газетни бетинде сөзлюк ачылса иги боллукъ эди.

Халкъ бла бирге байламлыкъ жюрютор ючюн, редакцияда ишленгенле окъуучула бла тубешиуле къуаргъа да

БЕККИЛАНЫ Омар

Ахшы жумушну болжалгъа салмайыкъ!

Багъалы окъуучуларыбыз! «ЗАМАН» газетте 2022 жылны экинчи жарымына жазылуу андан ары бардырылады. Энтта да сиз ана тилибизде чыккан газетни аларсыз, окурсуз, ол хар биргизге да эсли кенешчи-гиз, керти халпарчыгыз, огурулу сёз негеригиз болуп туруп деп ышансоз.

Жазылуу багъасы алты айгъа - 741 сом 6 копекди.

Бизни пинаексиз – П 5393

Казбек КОКОВ:

Санкциялананы кезиңде баш борчларыбыз — экономиканы тутхучлулуғуң сакълауу, адамларыбызны кылайлыкларың изилендириуу

Ахыры. Аллы 1, 2-чи бетледеди.

«Шендюголю школа» проект чеклеринде Нальчик шахар округну 4-чю номерли гимназиясы мурдорунда школ Кванториум кыралганды, эл тиреледе эм гитче шахарлада орналган 38 школда «Точка роста» арала ачылганды. Бююнюлукте бизде фахмулу сабийлени ачыкылау, алагы билеклик этиу эм алаңы айнытуу жаны бла тийишли иш кыралыгыды. Ол жаны бла регион «Антарес» ара магъаналы иш тындырады.

Тюрлю-тюрлю олимпиадалада хорлаганлагы эм алчылагы, алаңы устазларына деп 2021 жылда Кыбарты-Малкыар Республиканы Башчысыны премиясы кыралганды, аны 55 окуучуу бла 53 устаз алгандыла. Андан сора да, биринчи беш жаш алим республиканы Башчысыны илму эм инновацияла жаны бла хар бири 100 000 сом болган премияларын алгандыла.

Быйыл да билим беруу инфраструктураны айнытуу эм ёсдюоруу иш андан ары бардырылыккыды. Школга дери билим берууну 380 жерлери болган 5 объекти ишленирикти, 3 мектепни кыруулушлары ахырларына жетдирилликди. Ала 500 жерлери болган школлада Куба элде бла Нарткыала шахарда дагыда 785 жери болган Прохладный шахарда. 18 мектепде 19 мекяны тынгылы ремонтлары бардырылыккыды.

Битеу да бирге быйыл бир жолга 10 жангы школ ишлейбиз, аладан экиси Нальчикдеди 1 500 жерлери бла эм Бахсанда 1 224 жерлери бла. Хар проектни багысы миллиард сомдан асламды. Бу объекте хайыраныууга 2023 жылда берилликди.

Эл школлада «Точка роста» 37 арасы кыралыккыды, Нальчик шахарны 11-чи номерли школу мурдорунда — «Кванториум» сабий технопарк. 54 мектеп компьютер оборудовани бла жалчытылынырыккыды.

Бююнюлюк күн жаш телю бла ишлеуно кючлендируно излейди. Ол себепден КМР-ни Башчысында Жаш телю политика совет кыралганды. Мен жаш телю бла ишлеу жаны бла энчи кырал органни кырауно юсюнден Указгы кырал салганма.

Инфраструктураны кючлеуно андан ары бардырылыккыды: Жаш телюно дворецин кырауу бла бирге сабий акылбалык болмаган клубланы сетелерин, жаш телю араланы, жангы кенгликени айнытууга тири билеклик этерикбиз.

Ёсөп келген телюно юретиуде маданиятны магъанасы уллуду. Былтыр ёлюмню материал-техника мурдорун кючлеуу жаны бла уллу иш тындырылганды. Бахсан районну Тёбен Кыркужин элинде «Искусстволаны М. Кипов атлы сабий школасыны» жангыртуу ахырына жеткенди, Залужкожаеде Район сабий музыка школаны филиалына тынгылы ремонт этилгенди.

Кыбарты-Малкыар республикалы гинжи театры тынгылы ремонту бардырылганды.

Адабият музейни кесеги жангыртылганды эм 7 объекти ремонт, Гинжи театры техникий жалчытылыныуу да ол санда. 159 библиоте-

каны китап фондларыны байыкыландыруу толтурулганды. Нальчик шахарда Маданият айныуу арасыны кыруулушу бардырылады. Келлик кезиуде да ёлюмню материал-техника мурдорун кючлеуу иш

андан ары тындырылыккыды. Ата-бабаларыбызны бизге кыйган тин эм маданияттары хазналары сакълауда эм айнытууда, ёсөп келген телюно юретиуде маданиятны магъанасын ёсдюорууге итинриктибиз.

2022 жыл кыралыбызда Россей Федерацияны халкыларыны маданият хазналарыны жылык белгиленеди. Аны бла байламлы белгиленген тюбешулини жашауда бардыруу ана тилени, халкыларыбызны миллет маданиятларын бла терелерин сакълаууга бла айнытууга, халкы усталагы эм маданият кыйматланы сакълаууга билеклик этиуге, алаңы билимлерин жангы телюге ёсдюорууге аталыгыды.

Багылы шухла! Республиканы башха жашауу ёлюмлеринде да магъаналы эм жууаплы борчланы толтурууга керекбиз. Ахыр эсепте, быйыл биз валовой регион продуктну ёлчемин 229,1 миллиард сомга жетдире тийишлибиз. Аны бла бирге бизде чыгарылыган товарланы, промышленностьда толтурулган ишлени эм жууаплы ёлчери 67,2 миллиард сом болуга керекди, эл мюлк продукцияны ёлчери — 89,3 миллиард сом. 2022

жылны эсеплерине керек кырулушну ёлчери — 38,3 миллиард сом. Баш капиталга инвестицияла 56,3 миллиард сом болуккыдыла. Энци налог эм налог болмаган файдала 14 миллиард сомдан аз болмазга керекди. Ала бары да бирге, башха амалла да кышулу, иш хакыны ёсуюне эм халкыны файдасын кетюрууге, республикада жашауу жаны социал жаны бла жашаууларын игилендириуге келтирилликди.

«Салынган борчлагы жетер ючюн, жамауат-политика тохташуулук, жамауатны бирлешиую, власть бла халкыны бир брлерин ангылауу изилениди. Биз бирге болуп, аны барысын да жашауда бардыралыгыбызга ийнама эм, сезсюз, сиэни не жанындан да болушугууга ышанама. Хорлам бизни болууга жуккыду», — деп чертгенди ахырында Казбек Кокков.

ТЕГЕРЕК СТОЛ

Ал жанында — маданият-тарых хазнабызга, адет-терелерибизге эс бургуу

Искусстволаны Шимал-Кавказ кырал институтунда «Махтаулыккы ёчюлмезлик бетлери» деген ат бла онунчу битеуроссей илму-практика конференция болганды. Ол 1941–1945 жыллада Улуу Ата журт урушда Хорламы 77-жыллыгына жораланганды, кеси да «Тарыхны эде тутуу» деген проектни чеклеринде бардырылганды.

Конференцияны РФ-ни Саулуук сакълауу эм Култура министрстволары, СКГИ, КМР-ни Жарыкыландыруу, илму эмда жаш

тору, эл мюлк илмуланы доктору, профессор Х.Д. Шамбозода, тарых илмуланы кандидаты А.А. Кадиров атлы Чечен кырал

Хар вузну келечилери эм башкала да докладла бла сёлешкенди. Секцияла ишлерин бошагандан сора уа, «Тегерек стол» болганды. Анга уа Москва, Дондагы Ростов, Железногорск, Йошкар-Ола, Пятигорск, Грозный эмда Нальчик шахардан школчула, студентле, аспирантла да кытышандыла. Анда тарыхны кертилей сакълауу, ёсөп

телюно ишлери жаны бла министрствосу, КМРККУ, Кыбарты-Малкыар кырал аграр университет, Чечен Республиканы кырал университети, Россей-Таджик (Славянский) университет, Марий Элни кырал университети, Пятигорскде медицина-фармацевтика институт, Москвада С.Ю. Вите атлы университетни Дондагы Ростовда филиалы, Ростов областыны кырал архиви, Кыбарты-Малкыарда «Патриот» регион жамауат организация кырагандыла.

университетни доценти С.С. Цуцулаева, Марий Элни кырал университетини доценти А.Г. Ошаев, ВолгГМУ-ну профессору Е.В. Гавердовская, КМРКАУ-ну илму иш жаны бла проректору Р.З. Абдулхаликов, СКГИИ-ни проректору Эфендиланы Фуат сёлешкенди. Ала конференцияны бусагыатда бютюн уллу магъанасы болганы юсюнден чертип айтхандыла.

келген жаш телюно патриот ниетде юретиуноуу тышындан кыорктууу тошгенде, жамауатны бирикдируно юсюнден сёлешингенди эмда башха темала сюзюлгенди. Ахырында уа конференцияга кытышанла быллай оюмга келгенди: быллай жыйылуланы бардыра туруга керекди, ала Россей Федерацияны маданият-тарых байлыгын эмда миллетлени, халкыны бурун заманладан кыала келген ахшы адет-терелерин сакълаууга, фашист идеологияга кыажуу суюлирге себеплик этерикди.

КЕРМИОЧ

Миллет арбазла, конкурсла, сауыгалаула да

КМР-ни Эл мюлк министрствосундан билдиргенлерине керек, быйыл 24-28 майда Волгоградда кыумалы кыйланы бла эчкилени 22-чи битеуроссей кермиоч болуккыду. Анга кыралны онбеш регионундан жетмишден аслам малчы

биригуу ол санда Черек райондан кыумалы кырачак кыйла тутхан «Дарган», «Эльбрус Агро-Инвест», «Гарант-А» мюлк да кытышырыккыдыла. Кермиочде «Тегерек столла», семинарла, конференцияла эм кенгешле ётерикди. Алада бююнюлукте кыралда кыйын экономика болумун кезиуонде кыйла бла эчкилени жарыча кыйыматлы онгла да сюзюлуккыдо.

Кырауучула эм бек жаратхан конкурслардан бирине уа субъектлени арбазлары бла художестволу коллективлени номерлерин санарга болуккыду.

Эсге сала айтсак, Кыбарты-Малкыар даражалы кермиочке жыл сайын кытышады эм тюрлю-тюрлю сауыгалауу тийишли болмай кыалмайды.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

Редакцияны кыонагы

Кючменланы Лейля Россейни Култура министрствосунда ишлейди. Тырнауудан таулу кыыз бла аны Москвада МХАТ-ны школуна кыалай тошгенини, «Пушкин картаны», башха федерал проектлени жарашдырган кыауумда ишени эм кеп башха затланы юслеринден ушак бардырганды.

— Лейля Руслановна, биринчиден, окуучулары ююрюгогуз бла шагьрей этсек тюз болур?

— Тырнауудан Москвага кетгени 20 жылдан артык болады, алай тууган журтумда жашауу, адамланы кыайгыларыны юслеринден дайым билдирге суюме.

Ююрюмо юсюнден айтханда уа, ол башаладан энчи туююлдо. Атам Руслан, атам Разият жашаууларын бизге, сабийлеге, жоралагандыла. Эки эгечим бла кыарындашым бардыла. Анабыз барыбызга да иги билим берир, биз жамауатга жараган, ахшы адамла болуп ёсөр ючюн кыолдан келгени аймаганды. Биз а аны сокурландырмазга кюрешибиз. Бир эгечим Аминат дерматовенерологу, Кезибан юристи. Экиси да Москвада вузланы бошагандыла. Кыарындашыбыз а бизни уллу ёхтемлигибизди — ол аскерчи следовательди, офицерди.

Мен Тырнауудану 1-чи номерли лицейин бошаганма. Эм иги, фахмулу усталагы тюбеге насыбым тутханын айтырга суюме. 8-чи классда окуганында, школга Элжуркыяланы Лейля келгенди ишлерге. Мен физико-математика классда окуганма, гуманитар дерслени илмууга санамаганма. Алай Лейля Идрисовна биз адабиятны сюерча этгенди. Ол дерслеге негерибизча келгенди, биз аны бла сагыш этерге, оюмларга юйренгенбиз.

Москвада МХАТ-ны школунда продюсер факультетте киргенме. Анда театры устасы Инна

Правдинаны курсуна тошгенме. Ол Н. Караченцов, А. Миронов, С. Безруков, В. Машков дегенча белгли артистлени юйретгенди. Экономикадан а Руслан Гринберг окуганды. Ол Россейни илмула академиясыны экономика институтуна башчысыды. Ма аллай белгли адамла бла тюбеширге, алагы экзаменле берирге, ушакла бардырырга насыб болганды.

Бююнюлукте РФ-ни Култура министрствосунда кырал-култура политика жаны бла жумушла толтурама.

— Магаданчыланы шахарында Москвага тошгенинде эм алга кыалай сагышла келгенди?

— Школда ал кезиуде артык иги окумаганма. Алай 7-чи классдан сора жууукларыма Москвага барам. Ала Вернадский атлы орамда жашагандыла. Биринчи кере МГУ-ну кергенинде, анда окургуга суюнгеними ангылайма.

Бу муратымы юсюнден анама айтама. Ол кюлген да этеди, алай школун алтын майдалга бошасанг, иерикме ара шахарга дейди да, мени келгендиреди! Школун, сёз бергенимча, алтын майдалга бошайма. Байрам ингриден сора юйге келип, анамы: «Тур, Москвага барабыз!», — деп уятханым бююн да эсимдеди.

2001 жылда 17 январьда эрттенликте 5 сагытда Москвада Курск вокзалда Нальчикден келген поездден тошгенинде сынаган кыорктууу унутмаганма. МГУ-га киргенге, алай МХАТ-да андан да иги билим алганма.

Тырнауудан сора Москвада ал кезиуде кыйын эди. Бир жол, жипил, юйге сёлешеме. Анам а: «Ара шахарда окууга кирир ючюн кыалай уллу кыйын салганыны эсинге ал. Алай энтта бир керек тарыгып сёлешсенг, юйге келтирип, артка иерик туююлдо», — дейди. Андан сора да кеп керек алганма телефонну кыолума тарыгыр умут бла, алай анамы ол акыллы сёзлерин эсиме тошюруп тохтаганма. Бююн а Москва юйюм болганды.

— Сахнада, кинода ойнамай, административ ишени не кыайлагы?

— Мен продюсер факультетни бошаганма, ойнаган угай, спектакльни салган сейир керюно-

«Муратынга элтген жолда кюн сайын кесинги хорлам бла кыуандырырга керекди»

генди. 3-чю курсда окуганында, продюсерлени кыауумунда «Франциск» миллет операны хазырлаууга кышулганма. Ол «Золотая маска» сауыгуга тийишли болганды.

Студент кезиуонде Москваны култура министрени Сергей Капков салынганды. Ол хунерли кырауучуу, аны башламчылыгы бла кыралыбызны ара шахары култураны амаллары бла торленип, ариу болуп башлайды: фестивалы, ярмаркала кыралгандыла, туризм жангы даражыга чыкканды. Ол а чыгармачылык (креатив) индустрияны айнытуу концепциясыны чеклеринде этилгенди. Кысыа айтханда, ол култураны себеплиги бла экономиканы, шахарны айнытуу амалыды. Бу темага Сергей Александровични илму башчылыгында диплом иш жазып, Экономиканы баш школуна (ВШЭ) киргенме.

2021 жылда уа премьер-министр Михаил Мишустин РФ-ни субъекттеринде чыгармачылык (креатив) индустрияны айнытуу концепциясына кыол салганды. Аны Капков эм ВШЭ-де илму башчы Татяна Абаникина бла бирге хазырлаганыбызны айтырчды.

— Жашаууга эм магъаналы адамла кимледиле?

— Сёзсюз, анам. Андан сора устазларым. Бююнюлукте жашауумда энтта бир магъаналы адамны юсюнден айтырга суюме — РФ-ни култура министрени орунбасары Ольга Ярилованы. Ол иш келюлюгоно, фахмууну, билимини хайырындан жетишгенди быллай билдиклеге.

Жашауумда эм суюн, ёхтемленген адамла уа сабийлеримди. Кызыым Патриция 2-чи классда окуйду, скрипкада, виолончельде согады. Давидге 7 жыл болады, ол 1-чи классха жюрюйду. Арып, мудалханып, туююлгоп келсем, сора алаңы отуларына кирип, жууклаууларын керсем, келюсюлук этерге жарамаганын ангылайма. Кюн сайын аладан жангы затлагы юйренеме.

Баш ием Сергей Зотов артисти, кинода, театрда ойнайды. Айрылып турабыз, алай негерликни сакълаганыбыз.

— Республикада тау элде маданият юйле, библиотекала ишленеди. Алай алаңы жангыртмай, алаңы жамауатны айнытуу амалына бурур онг бармыды?

— «Култура» миллет проектни чеклеринде субъекттеде жылга 200-300 учурден ишленеди: маданият юйле, библиотекала, сабий чыгармачылыкны школлары, башхала. Россейни социал ёлюмюк бла экономикасын айнытуу «Россейде жарашдырылганды» башламчылыкны чеклеринде уа кыялуу сабийлени чыгармачылык фахмуларын айнытуу

Солдан онгнга: Кючменланы Лейля РФ-ни култура министрени Ольга Любимова бла.

арала кыуаладыла. Ол да бек магъаналыды.

Маданият юйле жамауатны айнытуу мадары болур ючюн кадрла керекди. Миллет проектни чеклеринде културада ишленгени билимлерин ёсдюоруу жумушла да аны ючюн бардырыладыла.

Инфраструктура кыралганды, кадрланы да ёсдюорек, ол кезиуде маданият юйле жамауатны бирикдилдикле, миллетлени адет-терелерин, тиллерин, энчиликлерин сакълауу аралагы бурулуккыдула.

— Ишленген жеригизде эм магъаналы юч жетишми белгилеялыккымысыз?

— Кесим жуук да этигемме, ол командалы ишди — Ольга Ярилованы башчылыгында. Сёз ючюн, «Пушкин картаны» жарашдырганды, кадрланы башлап, аны бла россейли кинога барырга да жарады. Экинчи проектни юсюнден башында айта келгенбиз — чыгармачылык индустрияны айнытуу. Ючюнчю проект — «Школчулга култура». Ол а окуучулары эслерин маданиятга буругуга аталыгыды.

— Жетишми жашырылыгы неведи?

— Белгли политик Уинстон Черчилльни сёзлери бла айтханда, жетишим бир чырмаудан башхасына элтген кысыа жолду. Ата-аналарыбыз бизге иги билим, кылайлык бераллыккыдыла, алай жетишимге жолуу уа адам кеси ишлейди — кыдалып, битеу ючюн салып.

Черчилльни халкыны аллында эм кысыа сёлешуо: «Тюнголмези!», — деген сёздөн кыралганды. Лос-Анджелесте кыайры жеталлыккыма неда Нобель, башха даражалы сауыганы бир заманда да алыккы туююлдо деп, туююлгоп, жуук да этмей тохтарга жарамайды. Муратынга элтген жолда уа хар кюнден кесинги хорлам бла кыуандырырга тийишлиди, уллуду, гитчеди деп кырамай.

Менича, тау шахардан келип, шендо кыралы айнытуу жаны бла оноулагы кыатышала эсем, хар кимни да барды муратына жетер амалы, онгу да.

— Насыпны кыалай ангылайсыз?

— Насып суюмекликкеди — тууган журтунга, атанга, ананга, сабийлеге, жууукларынга. Ол суюмеклик жашаууузу бай, магъаналы этеди.

Дагыда кесинге, толтурган ишинге ыразы болсанг, ол да насыпды. Алыккы кесиме ыразы туююлме, алай анга юйрене турама. Хар не да шарт, тизгинли болса суюме. Муратларынга жетер ючюн изнамлык керекди деп, оюмун алайды. Сёзге, эрттенликке кыагыт алама да, сау кюнню ичинде ишде эмда юйде не жумушла тындырырга керекликни жазам. Бююн кесиме 19 бор салганма да, аладан ючюсюн алыккы толтуралмаганма.

Ушаккы ТИКАЛАНЫ Фатима бардырганды.

ТЮБЕШИУ

Сёз педагогиканы магъаналыгыны юсюнден баргъанды

Кёп болмай Къабарты-Малкъар къырал университетде, Педагогика, психология эм физкультура бла спортдан билим беруу институт (ИПП эм ФСО) кыурап, Россейни Жарыкъландыруу академиясыны член-корреспонденти, «Педагогика» журналны баш редактору, педагогика илмуланы доктору Бёзюланы Руслан бла тубешиу болгъанды.

Анда сёз педагогика илмуну магъанасыны, адамны къадарыны эм устазыны ишине юслеринден баргъанды. Анга КъМКЪУ-ну илмузлем иш жаны бла проректору, химия илмуланы доктору Светлана Хаширова, приём бардыруу, вузга киргинчи хазырлау жаны бла проректору къуллугъан толтургъан, хи-

педагогика илмуланы кандидаты, доцент Зарима Киреева, преподаватель, аспирантла эм студентле къатышхандыла.

Жыйылыну ача, Светлана Хаширова КъМКЪУ-ну педагоглары бла психологлары мындан арысында да «Педагогика» илму-теория журнал бла тири байламлыкъ

налы предметлен бириди. Аны себепли педагоглары ишлерине юсюнден материалла кёбюрек басмалансала, бек сюерикбиз. Аны бла бирге бизни университетде урунганлары арасында сейир материаллары бла къуандырылкъыла да аз тойюлдюле,- дегенди Светлана Юрьевна.

Бёзюланы Руслан да бюгюнлюкде жамауат бийик технологияны кезиунюнде жашагъанын эсгертгенди. Аны бла бирге мындан арысында да педагогика адамны айнууна уллу себеплик этген, магъаналы илмуладан бири болгъанлай къалыгъын чертгенди. Тамблагъы инженерлени, врачланы, алимлени, химиклени эм башхаланы да устаз хазырлайды, деп къошханды.

Студент заманларын эсине тюшюре, ол КъМКЪУ-ну жер жюзиунде эм иги вузладан бирине санагъанын букъурмагъанды. Университетде, ахшы билим бергенден сора да, адамлыкны сакъларгъа юйретгенлерин айтханды. «Адам, билим-лиден сора да, аруи къылыкълы болургъа керекди. Аны ючюн педагогла бу жаны бла кеслери юлгю кёрюзюрле, ол темагъа атап илму журналлада статьяла да жаза турургъа тийишлидиле», деп къошханды алим.

Руслан жыйылгъанлагъа «Педагогика» журналны ишине юсюнден да хапарлагъанды. Ол санда материалла хакъсыз басмалангъанларын, иги иш болса, къысха заманда журналны бетине тюшеригин эм башха жорукъланы юсюнден да толлу билдиргенди.

- Илму статья диссертация кибик-

ди. Алай бир тюрлю теманы къысха эм толлу жазаргъа керек болгъаны ючюн, ол андан къыйынды. Гуманитар журналда статья 18-26 бетден кёп болмазы исленеди. Материал эм алгъа ишде хайырланчыра болургъа, устазы билимин байыкъландырыргъа керекди.

Бизге редакциягъа жиберилген ишле бла педагогика эм психология жаны бла белгили алимле, академикле, ректорла, журналистле шагъырейленедиле. Саулай алып айтханда, редколлегияны хар келечиси айгъа 8-9 статьягъа къарайды. Мен кесим кюнне 231 чакълы бетни окъуучума. Хар иш бла байламлы кенгеш ётдюребиз, бирде уллу даулашла да къозгъаладыла,- дейди Бёзю уллу.

Ахырында къонакъ коллегаларына эсгериуле этгенди, ол санда ишлерине юсюнден жазгъанда, алагъа дери алыкълы киши кётюрмеген соруулагъа тынгылы эс бурургъа чакъыргъанды.

Эсге сала айтсакъ: журналда Къабарты-Малкъардан иги кесек педагогны ишлери басмалангъандыла. Ол санда республиканы Парламентинде жарыкъландыруу, илму эмда жаш тёлнюно ишлери жаны бла комитетини таматасы Нина Емузова, педагоглары профессионал усталыкъларын ёсдюрген араны директоруну орунбасары Ирина Шонтукова, къырал эм жамауат ишчи Хажисмель Хагапов, ИПП-ни эм ФСО-ну таматасы Ольга Михайленко, аны орунбасары Римма Багова, доцент Римма Кумышева да бардыла.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

Жетишим

Умутлары толгъанды

«Азау» таладан Минги төппесине сноубайкны излемлерине кере жангыдан жыйылгъан мотоциклге бла чыгъыу болгъанды. Аны «Кавказ.РФ» акционер обществу болушлугъу бла «Эльбрус. Буйные есть» проектни командасы жашауда бардыргъанды.

Алай бла мотоцикл бла Азаудан Минги тауну башына (5642м) жолну команданы келечилери, 57 минутха ётпюп, рекорд тохташдыргъандыла. Сергей Птушкин, Александр Кононенко эм Николай Циденов, бу жолну бир тюрлю болушлукъсуз ётпюп, Россейни Рекордла китабына тюшгендиле.

Жашла айтханнга кере, бу атламгъа ала жыл бла жарымны хазырлангъандыла. Юч мотоциклини да онларына кере жарашдырган эдиле.

- Кесигиз билгенден, Элбрусда кюнню халы терк окъуна тюрленип къалады. Алыбызда Александр бара эди. Биз 5500 метрде болгъанда, кюн бузулуп, тохтаргъа тюшген эди. Алай ол кезиуде тенгбиз Минги тауну төппесине жетгенин билип, бек къуанган эдик. - дейди проектни автору Николай Циденов.

«Кавказ.РФ» акционер обществу генеральный директоруну орунбасары Беккаланы Хыйса ала быллай башламчылыкъланы жашауда бардырыргъа суйгенлеге не заманда да билеклик этерге

хазыр болгъанларын чертип айтханды. Эсигизге салайыкъ: мындан алгъа тохташдырылгъан рекорду автору Евгений Марков болгъанды. Ол 2020 жылда бу жолну 3 сагъат 12 минутха ётген эди.

КЪАСЫМЛАНЫ Аминат.

СПОРТ

Тириликлери бла кёплени озгъандыла

Республиканы Спорт министрствосу билдиргенге кере, бу кюнде Оренбург шахарда дзюдодан «Евразияны Кубогу» деген халкъла аралы турнир бардырылгъанды. Ары алты жюзден аслам спортчу къатышханды. Къабарты-Малкъардан он гёжефден бу турнирде сегизиси хорлагъандыла.

Кеслерини ауурлукъларына эм жыл санларына кере къытханланы санына Абдулаланы Салим, Айдамир Деров, Астемир Текужев, Кантемир бла Асхад Хурановла, Рустам Хуцинов къошулгъандыла.

«Кюмошге» Адам Озов

бла Георгий Нотадзе тийишли болгъандыла.

Жашла Беслан бла За-

лим Дзевеледе жаруу этдиле.

ЛАЙПАНЛАНЫ Мадина.

Даражалы эришиуледен – аслам майдал

Ессентуки шахарда каратеден СКФО-ну биринчилиги болгъанды, анга округну регионларындан бла Ставрополь крайдан 14-20-жыллык 120 спортчу къатышхандыла.

Республикабызны келечилери анда аслам майдал къытхандыла. Кеслерини жыл сан эм ауурлукъ къауумларында Арнелла Губашева, Текуланы Алий, Алан Нибежев, Идар Мезов хорлагъандыла. Экинчи жерлеге Алина Балкарова, Алина Кампарова, Дайана Жемухова, Ислам Кебишев, Куурман-

ланы Къаншау-Бий, Ислам Шомахов чыкъгъандыла. Атмузаланы Зухра, Дэвид Ифраимов, Адмир Умаров «доммакъланы» алгъандыла. Бу эришиу бла тенг анда Россейни окъуучуларыны Жай олимпиадаларыны 14-15-жыллык спортчулары араларында кезиуу ётдюрюлгенди. Алары эсеплерине кере, «алтынланы» Арнелла Губашева бла Асланбек Нибежев къытхандыла. Алина Кампарова, Алан Нибежев – экинчиле, Дэвид Ифраимов ючюнчю болгъандыла.

Анатолий ТАЛАЕВ.

УЛОУ

Къара тенгизге – тюзюнлей рейс бла

КъМР-ни Транспорт эмда жол мюлк министрствосундан билдиргенлерине кере, быйыл экинчи июндан башлап «Нальчик-Адлер-Нальчик» эм «Нальчик-Новороссийск-Нальчик» деген жангы маршрутла ачыллыкды-

ла. Аны хайыры бла поездде Къара тенгизге тюзюнлей рейс бла барыргъа жарарыкъды.

Состав Адлерге айны четный конлеринде атланарыкъды, Нальчикке уа башхаларында къайтырыкъды. Новороссийскден а четный болмагъан конледе чыгъарыкъды эм башха конледе уа ызына къайтырыкъды. Поездлени экиси да республиканы темир жол станцияларында тохтамай къаллыкъ тийюлдюле.

- Тюзюнлей рейсле Къара тенгизни жагъаларында орналгъан курортлагъа терк эм къыйналмай барыргъа онг берликдиле. Анга кере, Нальчикден Новороссийскке 17 сагъат, Адлерден уа 16 сагъат чакълы къоратыллыкды.

Къызыл галстукла къысхандыла

Пионер организация къуралгъанлы быйыл 100 жыл болады. Анга жораланып, Долинскде генерал Зокаланы Валерийни атын жюрютген 8-чи номерли мектепни 3-4-чю классларыны окъуучулары

бла Назиягъа ышанылгъанды. -Пионерге бюгюн алыннганыгъыз энчи магъананы тутады. Мындан ары сиз кесигизни тап жюрютюрге, иги окъургъа да итинирге керексиз, къыралны, республиканы, туугъан элигизни, тукъумугъузуну, школулугъузну да чынтты патриотлары болургъа борчлуусуз, - дегенди мектепни директору Ширегова Зарема Далхатовна.

Къонакъла да пионерлеге алынган жашлагъа бла къызылагъа насийхат сёзлерин айтхандыла. Республиканы кёп шахарларындан, эллеринден, районларындан да жаш жигитле кёп чыкъгъанларын, аланы араларында партизан Шауаланы Хаким, Гаял Алхасова, Султан Шеретлоков, дагъыда кёп башхала болгъанларын эсге салгъандыла. Бюгюнню школчула, аладан юлгю алып, бютюн иги окъургъа, низамлы, жууаплы да болургъа, къызыл галстукну къысхандан сора, анга кертичилей къылыргъа, намысларын тюшюрмезге

тюзлюк жанлы болургъа, пионерлени жорукъларын хар заманда толтурургъа ант этгендиле. Ызы бла къонакъла, устазла, ата-анала да школчуланы боюнларына къызыл галстукланы къысып, къолларын тутуп, алгъышлагъандыла. Майданда сабийликни, пионерле-

жырыны айтхандыла, кёкге къызыл шарланы да ашыргъандыла.

-Пионер организациябыз алыкъла жашды. Бизни пионерлерибиз нёгерлеринден кёп жаны бла да айырмалыдыла: иги окъуп башлайдыла, адепилдиле, низамлыдыла эмда тизгиндиле. Ала башханы жарсыуна, къыйынлыгъына да сансыз тойюлдюле, болуша биледиле. Ол а бизни къуандырады. Бюгюн школда пионерлени тизгинлерине жангы къауум къошулду, мындан ары да аланы саны аслам бола барлыгына ийнанам, - дегенди Зарема Далхатовна.

Ол школда сабийлени патриот ниетде, адеп-къылыкълары юйретуу жаны бла кёп тюрлю ишле бардырылгъанларын, аны юйретуу иш жаны бла орунбасары, социал педагог, кёп жангычылыкъланы башламчысы Жаппулан Дзамбия Борисовна анга уллу къыйын салгъанын айтып, жюрек ыразылыгъын билдиргенди.

ХОЛАЛАНЫ Марзят. СУРАТЛАДА: 8-чи номерли мектепде пионерге алынуу къууанчлы линейкасы.

пионерлеге къууанчлы халда алыу болгъанды. Битеу да бу окъуу юйде 185 къыз бла жаш къызыл галстукла къысадыла эмда аны сыйын тюшюрмезге итинедиле.

Школчуланы алгъышларгъа КъМР-ни Жамауат палатасыны члени, аскер къауғалагъа къатышханланы бла ветеранланы «Боевое братство» регион жамауат организациясыны таматасыны орунбасары Владимир Абанок, КъМР-ни Муслиманларыны дин управлениясыны председатели орунбасары Мисирланы Хызыр, ата-анала да келгендиле.

Къууанчлы линейкада Россейни эмда Къабарты-Малкъарны байракъларын кётюрюнуу сыйлы жумушу уа бек иги окъугъан эмда мектепни жамауат жашаууна тири къатышхан Ностуланы Аланнга

керекдиле, деп насийхат этгендиле. Тереде болгъаныча, пионерле Ата журтну сюерге, ахшы ишле бла атларын айтдырыргъа эмда

ни юслеринден жырла эшитилгендиле, назмула айтылгъандыла. Ызы бла барысы да бирден «Хар заманда да кюн тийгенлей турсун!» деген

УЧРЕДИТЕЛЬЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор
КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан
РЕДКОЛЛЕГИЯ:
ТЕКУЛАНЫ Хауа
(баш редактору орунбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редактору орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис
(жууаплы секретарь),
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
ТРАМЛАНЫ Зухура,
УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:
Редактору приёмный – 42-63-01.
Баш редактору орунбасарлары – 42-38-21, 40-04-82.
Жууаплы секретарь – 40-03-24.
Секретариат – 40-93-62. Корректорла – 42-63-52.
РЕДАКЦИЯНЫ БЁ.НОМЛЕРИ:
Политика эм право – 42-24-02, 42-67-68.
Экономика – 42-66-73.
Культура – 42-66-76.
Социал ишле – 42-75-82, 40-59-18.
Курортла, туризм эм спорт – 40-39-93, 42-66-71.
Окъуучула бла байламлыкъла жюрютюу эм жазылыу – 42-37-94.
Энци корреспондент – 42-68-72.
Операторла – 42-66-85, 40-28-97.

Редакция авторла бла кыагъат жюрютмейди. Къол жазмалагъа рецензия этилмейди эм ала артка къайтарылмайдыла. Газетде басмаланган материалла айтылгъан оюмла редакцияны оюму бла келишимге болуукъдула. Алада айтылган хар зат ючюн Россей Федерацияны Басманы юсюнден законна тийишлиликде материалланы авторлары кеслери жууаплыдыла. Редакция авторладан 400 газет тизгинден (машина бла жазылган 5-6 бет) кёйно алмайды. Газет Связыны, информация технологияны эмда асламлы коммуникацияны ишлери жаны бла федерал надзор къуллукъну (Роскомнадзор) Къабарты-Малкъарда управлениясында 2016 жылда 19 декабрьде регистра этилгенди. Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - П 5893

Газетни басмагъа «КъМР-Медиа» ГКУ-ну компьютер службысы хазыр этгенди. Газет «Издательство «Южный регион» ООО-ну типографиясында басмалангъанды. Ставрополь край, Ессентуки ш.ш., Никольский орам, 5а
Газетлени ислерине тапдыруу ючюн КъМР-ни почта связыны федеральный Управленисы жууаплыды. Телефонла: 76-01-21
Газетлени розничнагъа сатыу ючюн КъМР-ни «Роспечать» акционер обществу жууаплыды. Телефон: 42-69-34
Газет ийыкъда оч кере чыгъады – геуюрге, орта, шабат кюнде.

Номерге графикте кере 19.00 сагъатда къол салынады. 20.00 сагъатда къол салынганды
ГАЗЕТНИ НОМЕРНИ ЧЫГЪАРГЪАНЛА:
Кульчаланы Зульфия – дежурный редактор; Кучукланы Сафият, Кестенчланы Зульфия – жууаплы секретары орунбасарлары; Зезаланы Лида (1-чи бет), Ахматланы Люза (2,3-чю бет), Геляланы Валя (4-чю бет) – корректорла.
Тиражы 1642 экз. Заказ № 997
Багъасы 10 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар, Ленин аглы проспект, 5
электрон почта: elbor_50@mail.ru